

Zot. 1

CMENTARZ RAKOWICKI

Rok założenia 1803

WYSTAWIENIE
W KRAKOWIE

CMENTARZ

Zabytkowy

REGULAMIN

- ŚMIECI WYRZUCAMY
DO POJEMNIKÓW
- SUROWY ZAKAZ
WPROWADZANIA PSÓW
i JAZDY ROWERAMI
- WSZELKIE PRACE
UZGADNIANE SĄ
Z ADMINISTRACJĄ
CMENTARZA

PROSIMY O PRZESTRZEGANIE
w/w REGULAMINU

Najstarszy cmentarz w Polsce znajduje się w Płocku

wPolityce.pl opublikowano: 1 listopada 2012

Zabytkowy cmentarz rzymsko-katolicki przy ul. Kazimierza Wielkiego w Płocku (Mazowieckie) to najstarsza nekropolia w Polsce, założona 10 lat przed powstaniem warszawskich Powązek i 20 lat przed powstaniem Cmentarza Rakowickiego w Krakowie.

Cmentarz, na którym w ostatnich latach odrestaurowano wiele nagrobków i pomników, nazywany jest przez płocczan "Starym Cmentarzem".

Według dokumentów kościelnych, nekropolia została założona w 1780 r. na ówczesnych peryferiach Płocka. Przez prawie 200 lat było to miejsce spoczynku znamienitych obywateli miasta, w tym kupców, urzędników, sędziów, nauczycieli i lekarzy.

Na początku XIX wieku na cmentarzu wzniesiono drewnianą kaplicę, którą rozebrano sto lat później. Po 1945 r. liczba pochówków na płockim "Starym Cmentarzu" została ograniczona. Z czasem cmentarz zamknięto, a część nagrobków uległa zniszczeniu.

Pod koniec lat 90. XX wieku Stowarzyszenie Starówka Płocka zainicjowało akcję renowacji zapomnianej nekropolii i zbierania funduszy na ten cel. Wtedy też "Stary Cmentarz" uporządkowano. Z funduszy uzyskanych z przeprowadzonych w latach następnych kwest odnowiono część zabytkowych pomników i nagrobków - z około 230 do chwili obecnej przetrwało ich 50.

Najstarszy zachowany i odrestaurowany nagrobek to miejsce ostatniego spoczynku zmarłej w 1828 r. podkomorzyny zakroczymskiej Teresy z Krajewskich Rodzickiej.

W pobliżu znajduje się grób zmarłego w 1841 r. płk Jana Gugenmusa, żołnierza Legionów Dąbrowskiego i armii księcia Józefa Poniatowskiego, odznaczonego Legią Honorową i złotym krzyżem Virtuti Militari, syna nadwornego zegarmistrza ostatniego króla Polski Stanisława Augusta Poniatowskiego.

Niedaleko jest też grób rodziny Pestugia, płockich kupców z XIX wieku, pochodzących z włoskiej Lombardii. Rodzina Pestugia, której pomnik nagrobny powstał w 1865 r., należała do jednych z najzamożniejszych na północnym Mazowszu.

Wyróżniającym się miejscem na cmentarzu jest też zbiorowa mogiła bohaterów Powstania Styczniowego z 1863 r.

Symbolem akcji ratowania zabytkowych nagrobków wiekowej płockiej nekropolii stała się figura kobiety w antycznych szatach z jednego z pomników wraz z inskrypcją: "Emilia Zofia z Topolewskich/ Prawdziwy anioł rozkoszy/ Słodsza w pożyciu małżeńskim/ Nad wszelką miłość niewieścią/ Żyła lat 34/ Zmarła 4 grudnia 1875 r.".

Na przełomie XX i XXI wieku na płockim "Starym Cmentarzu" otwarto dla pochówków nowe kwatery. Pochowano tam m.in. uprowadzonego w 2001 r. i zamordowanego przez porywaczy dwa lata później Krzysztofa Olewnika.

Obecnie rozbudowywany płocki "Stary Cmentarz" ma powierzchnię około 3 ha. Nekropolia sąsiaduje z o wiele większym cmentarzem rzymsko-katolickim przy ul. Kobylińskiego założonym około 1870 r., gdzie także w ostatnich latach, dzięki akcji Stowarzyszenia Starówka Płocka, zabytkowe nagrobki i pomniki są sukcesywnie odnawiane.

Wikipedia **Cmentarz Stary w Płocku**

Stary cmentarz katolicki w Płocku (zwyczajowo nazywany **starym, zabytkowym** lub **Płockimi Powązkami**) - czynny, rzymskokatolicki cmentarz wyznaniowy położony przy al. Floriana Kobylińskiego 24 w Płocku, którego administratorem jest Kuria Diecezji Płockiej^[1]. Cmentarz zajmuje powierzchnię 2,30 ha, jego granicę wyznaczają al. Floriana Kobylińskiego, ul. Topolowa i ul. Kazimierza Wielkiego w Płocku. Jest to pierwszy w kraju cmentarz pozamiejski zorganizowany w 1780 r., starszy o 10 lat od warszawskiego Cmentarza Powązkowskiego^[2].

Rolę społecznego opiekuna nekropolii pełni Stowarzyszenie "Starówka Płocka", które razem z dziennikiem "Gazeta Wyborcza" od 2000 roku koordynuje akcję społeczną pn. "Ratujmy Płockie Powązki", która ma na celu zbiórkę pieniędzy na renowację zabytkowych nagrobków cmentarza^[3].

Ze względu na swój wielowiekowy charakter oraz sąsiednie położenie "nowego" Cmentarza katolickiego w Płocku, obydwa cmentarze wspólnie określane są jako cmentarz zabytkowy lub Płockie Powązki.

Historia

Pochówki przykościelne

Od średniowiecza cmentarze organizowane były wokół kościołów. Grzebanie zmarłych od wieków odbywało się w ich bliskim sąsiedztwie lub ich podziemiach. Pochówki poza kościelnym obrębem były powszechnie traktowane jako pogardliwe, określenie "psim pochówkiem". Dotyczyły głównie przestępców, zbrodniarzy, samobójców, epidemików czy innowierców. Z czasem taki system pochówków stwarzał coraz poważniejsze zagrożenie higieniczne i sanitarne dla mieszkańców miast^[2].

Zmiany w cmentarnictwie

Jako pierwszy pracę nad tym problemem podjął Paryski Parlament. 12 marca 1763 r. wszczęto dochodzenie w sprawie stanu paryskich cmentarzy^[4]. Jego wyniki potwierdziły, że szczególnie w okresie letnim nieprzyjemne i chorobotwórcze wyziewy z grobów stwarzają realne zagrożenie epidemiologiczne dla miasta. Na bazie tego dochodzenia, 21 maja 1765 r. parlament wydał orzeczenie, w którym nakazał uporządkować tereny cmentarzy oraz przenieść ekshumowane ciała do nowych kwater, które miały być zorganizowane na nowych cmentarzach usytuowanych poza granicami miasta^[5]. Orzeczenie parlamentu zburzyło dotychczasowy porządek i nie zostało powszechnie zaakceptowane. Dyskusję w tym temacie zamknęła *Deklaracja królewska dotycząca pochówków* wydana 10 marca 1776 r. przez Ludwika XVI. W głównej mierze wyprowadziła ona cmentarze poza granice miast oraz ściśle określiła zasady pochówków^{[6][7]}.

Historia płockiego cmentarza

Te same problemy z grzebaniem zmarłych występowały w Płocku. Francuskie wzorce szybko zostały zaadaptowane w Płocku. To tutaj utworzono pierwszy w kraju cmentarz poza granicami miast na działce położonej przy trakcie dobrzyńskim. Pierwszy pochówek zorganizowano na początku sierpnia 1780 r. Grzebanie zmarłych na nowym cmentarzu nie było jednak powszechnie akceptowane przez płockie społeczeństwo^[2].

Około roku 1790 ksiądz Antoni Zdzienicki, prepozyt kolegiaty św. Bartłomieja w Płocku, ufundował na terenie cmentarza niewielki drewniany kościół św. Katarzyny. Budowa nie przyniosła zmian w podejściu wiernych, a wokół kościoła chowani byli głównie księża niosący posługę w mieście. Potwierdza to fakt, że do 1817 r. kościół służył jako skład na proch i amunicję. W latach 20. XIX w. kościółek był poddany renowacji, ale stopniowo popadł w ruinę. Ostatecznie został rozebrany przez okupacyjne władze niemieckie w 1941 r.^[2]

W 1817 r. cmentarz nie posiadał kostnicy, miał 135 łokci długości i 126 łokci szerokości, był za to ogrodzony murem i posiadał osobne miejsce do pochówków dla dzieci nieochrzczonych. Cmentarz w swojej historii miał różne problemy, oprócz tych finansowych zmagał się szczególnie w I poł. XIX w. z nielegalnym wypasem bydła na swoim terenie. W 1858 r. niejaki Kręzelewski został ukarany grzywną za nielegalny wypas swoich krów na terenie zielonym cmentarza^[2].

W 1848 r. cmentarz powoli zaczął się zapełniać. Dozór Kościelny opiekujący się cmentarzem wystąpił 10/22.10.1848 r. do władz miejskich o pomoc w zorganizowaniu miejsca na nowy cmentarz. Głównym powodem były liczne pochówki zmarłych więźniów z płockiego więzienia, które zapełniały kwatery dla parafian. Dozór Kościelny szacował, że miejsca na pochówki wystarczy jeszcze na najbliższy rok. Walka o nowy cmentarz trwała blisko 30 lat. Oficjalnie zamknięto go 27 lutego 1877 r., dozwolono jedynie na pochówki dla rodzin posiadających tam swoje grobowce^[2].

Przez kolejne lata cmentarz był remontowany lub popadał w ruinę. Pod koniec XX w. cmentarz stał się miejscem schadzek płockiej młodzieży, libacji alkoholowych oraz składowiskiem śmieci. Na początku lat 90. XX w. podjęto pierwsze próby uporządkowania terenu cmentarza. Jednak dopiero w 1995 r. zarząd nad cmentarzem przejęła Kuria Diecezji Płockiej, która zobowiązała się go uporządkować. Postanowiono odtworzyć historyczny układ przestrzenny cmentarza oraz utworzyć ossuarium na nowe i ekshumowane szczątki, a także wyznaczyć zabytkowe mogiły, które miały być w przyszłości poddane renowacji. Prace rewitalizacyjne przebiegały w atmosferze skandalu. Przy renowacji dopuszczono się wielu uchybień, przez co wiele z zabytkowych nagrobków uległo nieodwracalnemu zniszczeniu. Po zakończeniu prac, wytyczono nowe kwatery i obecnie jest on otwarty na nowe pochówki^{[2][8]}.

Od 2000 roku w Płocku prowadzona jest akcja pn. "Ratujmy Płockie Powązki", której nazwa nawiązuje do słynnego Cmentarza Powązkowskiego w Warszawie^[9]. Akcją kieruje Stowarzyszenie "Starówka Płocka", która razem z płockim oddziałem "Gazety Wyborczej" i Wojewódzkim Urzędem Ochrony Zabytków w Warszawie delegatura w Płocku prowadzą w okresie wszystkich świąt zbiórkę pieniędzy na renowację najcenniejszych pomników sztuki

cmentarnej znajdujących się na cmentarzu. W akcję chętnie włączają się przedstawiciele władz miasta i powiatu, a także dziennikarze, ludzie sztuki i kultury, przedsiębiorcy oraz sami mieszkańcy miasta^{[3][2][10]}.

Pochowani

Na cmentarzu spoczywają prochy wielu osób zasłużonych dla Płocka i regionu. Pochowani tu zostali m.in.:

- Antoni Bielak – wojewoda płocki w latach 1980 – 1990
- Jakub Chojnacki – prawnik, działacz społeczny, wieloletni prezes Towarzystwa Naukowego Płockiego;
- Franciszek Dorobek – nauczyciel, działacz społeczny;
- Stanisław Figielski – duchowny rzymskokatolicki, administrator apostolski Diecezji Płockiej podczas II wojny światowej;
- Bolesław Górnicki – lekarz pediatra, rektor Akademii Medycznej w Szczecinie i Akademii Medycznej w Warszawie;
- Michał Marian Grzybowski - duchowny rzymskokatolicki, historyk, wieloletni profesor Wyższego Seminarium Duchownego w Płocku;
- Ryszard Jedliński - szczypiornista, brązowy medalista Mistrzostw Świata 1982;
- Aleksander Maciesza – lekarz, działacz społeczny, prezes TNP;
- Bronisław Mazowiecki – lekarz, ojciec byłego premiera Tadeusza Mazowieckiego;
- Antoni Michalski – prezydent Płocka w latach 1919 – 1926;
- Krzysztof Olewnik – biznesmen w branży spożywczej;
- Marek Ostrowski – piłkarz, reprezentant Polski, uczestnik Mistrzostw Świata w Piłce Nożnej 1986 w Meksyku;
- Faustyn Piasek – kompozytor, animator życia muzycznego w Płocku;
- Jan Wosiński - biskup pomocniczy Diecezji Płockiej (1961-91)

Na cmentarzu znajduje się również grób-pomnik ku czci bohaterów powstania styczniowego 1863 roku^[10].